

УДК 658.14.17

МЕТОДИ І МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Гриценко Лариса Леонідівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів і підприємництва
Сумського державного університету
e-mail: gricenko-l@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-3903-6716

Боярко Ірина Миколаївна,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»
ORCID ID: 0000-0003-0690-2251

Шамкало Катерина Юріївна,
студентка
Сумського державного університету

Анотація. Систематизовано та узагальнено визначення понять «фінансовий стан» і «фінансовий аналіз», запропоновано їхнє авторське трактування, згідно з яким фінансовий аналіз — це комплексна поточна оцінка фінансового стану, яка здійснюється на основі фінансової звітності та надає прогноз на найближчу і більш віддалену перспективу, тобто очікувані параметри діяльності підприємства. Здійснено контент-аналіз визначення поняття «фінансовий аналіз». Проведено детальний аналіз основних методів і методик аналізу фінансового стану, наведено їхні характеристики, виділено переваги і недоліки. Обґрунтовано доцільність і досліджено особливості використання певних методів і методик для аналізу фінансового стану малих підприємств. Установлено, що більшість методів і прийомів аналізу фінансового стану базуються на коефіцієнтному аналізі. Зроблено висновок про потребу розроблення диференційованого підходу до встановлення нормативних значень фінансових показників для підприємств різних видів економічної діяльності.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансовий аналіз, аналіз фінансового стану, комплексна оцінка фінансового стану, метод коефіцієнтного аналізу, фінансовий результат.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 3; бібл.: 14.

METHODS AND TECHNIQUES OF FINANCIAL CONDITION' ANALYSIS: FEATURES USE FOR SMALL ENTERPRISES

Hrytsenko Larysa,
Doctor in Economics, Professor,
Professor of the Department of Finance and Entrepreneurship
of Sumy State University
e-mail: gricenko-l@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-3903-6716

Boiarko Iryna,
Doctor in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance
Institute of Banking Technologies and Business
of SHEI «Banking University»
ORCID ID: 0000-0003-0690-2251

Shamkalo Kateryna,
student
of Sumy State University

Abstract. In modern economic conditions, each enterprise must provide itself with the appropriate amount of financial resources necessary for the conduct of economic activity. The degree of financial resources availability depends to a large extent on the financial condition of the enterprise, which is the most important characteristic

of the production and financial activity of the enterprise. To analyze the financial condition of the company, there are many methods and techniques developed by a number of scientists. Methods of calculating the indicators, which are fixed in the normative documents of different ministries and departments, as well as presented in various scientific developments, vary significantly, which results in the absence of a single approach to assessing the financial condition.

The aim of the article is to investigate the basic methods and techniques for the analysis of small enterprises' financial condition and justify the feasibility of using them.

The results of the research. The definitions of concepts «financial condition» and «financial analysis» are systematized and generalized, and their author's interpretation is proposed. The content analysis of the definition of the term «financial analysis» is done. A detailed analysis of the main methods and techniques financial condition' analysis suggested, their characteristics are given, advantages and disadvantages are presented. The feasibility and the peculiarities of the use of certain methods and techniques for the analysis of small enterprises' financial condition are investigated.

Most methods and techniques financial condition' analysis are based on coefficient analysis. There is a need to develop a differentiated approach to establishing the normative values of financial indicators for enterprises of different types of economic activity.

Further research is important to focus on the development of methodical approaches to the analysis of enterprises' financial condition on the basis of deviations' factor analysis of the main result indicators of the enterprise activity and recommendations on the formation of strategic development guidelines.

Keywords: financial condition, financial analysis, analysis of financial condition, complex estimation of financial condition, method of coefficient analysis, financial result.

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 3; bibl.: 14.

JEL Classification G32, M21, O12

МЕТОДЫ И МЕТОДИКИ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ: ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДЛЯ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Гриценко Лариса Леонидовна,

доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры финансов и предпринимательства
Сумского государственного университета
e-mail: gricencko-l@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-3903-6716

Боярко Ирина Николаевна,

доктор экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Института банковский технологий и бизнеса
ГБУЗ «Университет банковского дела»
ORCID ID: 0000-0003-0690-2251

Шамкало Екатерина Юрьевна,

студентка
Сумского государственного университета

Аннотация. Систематизированы и обобщены определения понятий «финансовое состояние» и «финансовый анализ», предложена их авторская трактовка. Осуществлен контент-анализ определения понятия «финансовый анализ». Проведен детальный анализ основных методов и методик анализа финансового состояния, приведены их характеристики, выделены преимущества и недостатки. Обоснована целесообразность и исследованы особенности использования определенных методов и методик для анализа финансового состояния малых предприятий.

Ключевые слова: финансовое состояние, финансовый анализ, анализ финансового состояния, комплексная оценка финансового состояния, метод коэффициентного анализа, финансовый результат.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 3, библи.: 14.

Вступ. Аналіз фінансового стану є необхідною складовою процесу управління діяльністю підприємства, який можна розглядати як умову забезпечення його збалансованого розвитку, як механізм забезпечення економічної безпеки, як дієвий важіль регулювання або впливу на економічну ефективність, як

основу для аналізу попередньої діяльності і початком перспективної оцінки можливостей забезпечення збалансованого розвитку суб'єкта господарювання.

Фінансовий стан показує міру забезпеченості підприємства потрібними ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності. Неefективне

використання фінансових ресурсів є одним із вагомих індикаторів низької платоспроможності, зниження рентабельності, фактором виникнення економічних санкцій, перебоїв у постачанні та реалізації продукції, невиконання виробничих планів тощо.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Дослідженню різних методів та методик оцінки фінансового стану підприємств приділили увагу такі науковці, як А. О. Азарова, М. Д. Білик, І. О. Бланк, Н. Ю. Захарова, В. В. Ковальов, А. М. Поддєрьогін, О. В. Рузакова, Г. В. Савицька, О. О. Терещенко, А. Д. Шеремет та інші.

При цьому важливо зазначити, що методики розрахунку показників, які закріплені в нормативних документах різних міністерств і відомств, а також представлені в різноманітних наукових доробках, істотно різняться, що підтверджує відсутність єдиного

підходу до оцінки фінансового стану. При виборі методики варто враховувати, що отримані результати аналізу можуть бути суперечливими. Тому розроблені на сьогодні методики аналізу фінансового стану підприємств потребують удосконалення та уніфікації в певних аспектах.

Метою статті є дослідження основних методів і методик аналізу фінансового стану малих підприємств та обґрунтування доцільності їх використання.

Результати дослідження. Перш ніж розглядати методики аналізу фінансового стану підприємства, доцільно систематизувати науково-методичні підходи до трактування понять «фінансовий стан» і «фінансовий аналіз».

На основі дослідження різних поглядів до визначення терміна «фінансовий стан», наведених у *табл. 1*, можна зазначити про відсутність єдиного підходу.

Таблиця 1

Систематизація науково-методичних підходів до сутності поняття «фінансовий стан»

Автор, джерело	Визначення
Фінансовий стан як комплексне поняття	
Білик М. Д. [1]	Фінансовий стан підприємства — це найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства, оскільки визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює ступінь гарантованості економічних інтересів самого підприємства та його партнерів із фінансових і інших відносин.
Сарапіна О. А. [2]	Фінансовий стан підприємства — це ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності, а також своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.
Азарова О. А. [3]	Фінансовий стан підприємства — придатність підприємства щодо фінансування своєї діяльності, характеризує забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення й ефективність використання, фінансові відносини з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможність та фінансову стійкість.
Титаренко О. С. [4]	Фінансовий стан підприємства — це міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.
Гриценко Л. Л. [5]	Фінансовий стан підприємства — комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.
Фінансовий стан як система показників	
Шамота Г. М. [6]	Фінансовий стан підприємства — це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості підприємницької діяльності.
Майстро Р. Г. [7]	Фінансовий стан підприємства — це дуже важливий критерій його успішності, який показує вміння підприємства вдало керувати фінансовими операціями, зокрема вчасно проводити грошові розрахунки, та характеризується сукупністю показників, які відображають кінцеві результати його діяльності, в яких, у свою чергу, зацікавлені усі люди, пов'язані з діяльністю підприємства.
Громова А. Є. [8]	Фінансовий стан підприємства — це один із критеріїв його успішності, що показує вміння підприємства розумно та вдало керувати фінансовими ресурсами, характеризується сукупністю показників (коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, фінансових результатів), які відображають кінцеві результати його діяльності.
Танцюра М. Ю. [9]	Фінансовий стан — це система показників, яка відображає здатність підприємства ефективно функціонувати та задовольняти попит.

Примітка. Складено авторами.

Отже, перша група науковців (М. Д. Білик [1], О. А. Сарапіна [2] та ін.) вважають, що фінансовий стан характеризується забезпеченістю підприємства фінансовими ресурсами та вмінням їх ефективно використовувати. При цьому інша група науковців (А. Є. Громова [8], Г. М. Шамота [6] та ін.) на перший план висувають таку характеристику, як сукупність показників (коефіцієнтів), що відображають кінцеві

результати діяльності підприємства та ефективність використання фінансових ресурсів.

Проведений контент-аналіз поданих у *табл. 1* визначень (*табл. 2*) дозволяє виділити основні сутнісні елементи поняття «фінансовий стан», якими є характеристика якості (ефективності) діяльності підприємства; критерій успішності підприємства, система показників. Це дозволяє стверджувати, що фінансовий

стан підприємства слід розглядати як подану через систему показників характеристику якості діяльності підприємства, яка застосовується як критерій його успішності та ефективності.

Таблиця 2

Контент-аналіз поняття «фінансовий стан»

Автор, джерело	Характеристика якості (ефективності) діяльності підприємства	Забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами	Результат взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства	Критерій успішності підприємства	Система показників	
						Частота використання
Білик М. Д. [1]	+					
Сарапіна О. А. [2]	+	+		+		
Азарова О. А. [3]		+		+		
Титаренко О. С. [4]	+	+		+		
Гриценко Л. Л. [5]			+		+	
Шамота Г. М. [6]	+				+	
Майстро Р. Г. [7]				+	+	
Громова А. Є. [8]				+	+	
Танцюра М. Ю. [9]	+				+	
Частота використання	одн.	5	3	1	5	5
	%	55,6	33,3	11,1	55,6	55,6

Фінансовий аналіз є методом оцінки і прогнозування оздоровлення фінансового стану підприємства на підставі даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності за певний період та на певну дату.

Досліджуючи поняття «фінансовий аналіз», можна виділити кілька підходів до його визначення. Перша група науковців (О. Г. Куля [10], В. А. Мазур [11]) під

фінансовим аналізом розуміють прогноз перспективної діяльності підприємства. Друга група вчених (А. Є. Громова [8], М. Д. Білик [1]) розглядають фінансовий аналіз як комплексне вивчення поточного фінансового стану.

На наш погляд, А. Є. Громова дає найбільш повне визначення цього поняття: фінансовий аналіз — це комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу, за даними бухгалтерської (фінансової) звітності підприємства.

Проаналізувавши наявні підходи до трактування терміна «фінансовий аналіз», ми запропонували таке визначення: фінансовий аналіз — це комплексна поточна оцінка фінансового стану, яка здійснюється на основі фінансової звітності та надає прогноз на найближчу і більш віддалену перспективу, тобто очікувані параметри діяльності підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що поняття фінансового аналізу є більш комплексне і ширше в порівнянні з поняттям фінансового стану. Фінансовий аналіз передбачає не тільки аналіз розрахованих показників, а й даних фінансової звітності для оцінки поточної та перспективної ефективності діяльності підприємства і використання фінансових ресурсів.

Для аналізу фінансового стану підприємства існує безліч методів і методик, розроблених науковцями: коефіцієнтний, комплексний, інтегральний, рівноважний, беззбитковий методи, золоте правило економіки, метод раціональної оцінки, дискримінантні моделі, методики Н. Ю. Захарової [12], В. В. Ковальова [13], А. Д. Шеремета [14] та ін.

Їхні переваги і недоліки для застосування малими підприємствами подано у *табл. 3*.

Таблиця 3

Методи і методики аналізу фінансового стану малих підприємств

Назва методу	Переваги	Недоліки
Коефіцієнтний метод	Можливість отримання характеристики якості різних сторін господарювання підприємства у формі системи коефіцієнтів, що висвітлюють і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ на його фінансовий стан	Складний процес формування результатів оцінки; відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів; складність урахування галузевої специфіки діяльності підприємства
Комплексний метод	Аналіз показників підприємницької діяльності у динаміці; всебічна характеристика дохідності і рентабельності; виявлення проблемних напрямів діяльності та причин, що зумовили їх виникнення	Висока трудомісткість; відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів
Інтегральний метод	Загальна характеристика фінансового стану підприємства з урахуванням впливу на її формування показників, згрупованих за окремими напрямками його оцінювання; можливість модифікації інтегрального показника шляхом зміни кількості аналітичних напрямів та коефіцієнтів залежно від завдань аналізу	Висока трудомісткість; необхідність застосування процедури стандартизації (нормалізації) для нівелювання різної якості впливу на фінансовий стан зростання / зниження окремих показників; складність обґрунтування нормативних значень для інтегрального показника; неузгодженість складу показників за окремими напрямками оцінювання фінансового стану
Рівноважний метод	Низька трудомісткість; установлення відповідності одному з варіантів типових ситуацій фінансового стану підприємства; наявність рекомендацій загального характеру для досягнення фінансово-господарської рівноваги в разі відхилення підприємства від лінії рівноваги чи зони безпеки	Неможливість урахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищі

Закінчення табл. 3

Назва методу	Переваги	Недоліки
Беззбитковий метод	Можливість оптимізації параметрів діяльності підприємства, які визначають операційну рентабельність (доходу від реалізації, ціни, витрат, обсягів виробництва і реалізації)	Не узгоджується з такими аспектами оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність; потребує поділу витрат на постійні і змінні, прями і непрямі
Золоте правило економіки	Динамічна оцінка ефективної діяльності підприємства в цілому	Необхідна позитивна динаміка абсолютних обсягів реалізації та валового прибутку за порівнюваними періодами; використання як показника динаміки традиційного відносного показника «темп росту» може призвести до помилкових висновків
Методика Н. Ю. Захарової	Поєднання рейтингової, бальної, матричної, інтегральної оцінок фінансового стану підприємства; об'єктивне визначення статичної і потенційної можливості розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств та їх забезпечення фінансовими ресурсами; відсутність потреби в нормативних значеннях фінансових показників	Висока трудомісткість
Метод раціональної оцінки	Не потребує додаткового залучення експертів; простий та зрозумілий до використання	Високі вимоги до якості вихідної інформації, на підставі якої оцінюється платоспроможність, фінансова стабільність, прибутковість і ділова активність підприємства
Методика В. В. Ковальова, А. Д. Шеремета	Для оцінки фінансового стану достатньо тільки поточної бухгалтерської звітності	Складність у знаходженні фінансових та економічних показників впливу, за допомогою яких можна коригувати розрахункові коефіцієнти; неврахування галузевої специфіки; необхідність уточнення підходів до оцінювання кредитної заборгованості і її впливу на фінансову стійкість
Дискримінантні моделі	Не вимагають складних обчислень, спеціальних знань, що актуально для малих підприємств, де, зазвичай, немає спеціалістів із фінансового аналізу	Спрямовані на прогнозування банкрутства великих і середніх підприємств, тому точність прогнозу щодо підприємств малого бізнесу є, щонайменше, під сумнівом

Примітка. Складено авторами.

Коефіцієнтний метод базується на розрахунку системи коефіцієнтів. На їх основі аналізують діяльність підприємства або певний аспект діяльності, розширюючи при цьому склад коефіцієнтів. Метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні аспекти діяльності підприємства і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовища на його фінансовий стан. Основними недоліками є досить складний процес формування результатів оцінки і відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються у процесі аналізу.

Комплексний метод передбачає оцінку загальних показників підприємницької діяльності, які аналізуються в динаміці і групуються за двома напрямками (дохідності і рентабельності). Він дає змогу виявити напрями, в яких виникають проблеми, і дослідити причини, що їх зумовили. Основними недоліками є його трудомісткість і відсутність нормативного значення більшості коефіцієнтів.

Інтегральний метод передбачає розрахунок інтегрального показника на базі узагальнювальних показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Цей інтегральний показник можна в певний момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямів і коефіцієнтів, що дозволяє своєчасно враховувати вплив важливих факторів та досліджувати тенденції їхньої зміни, виявляти проблеми тощо. Недоліком методу є

певна неузгодженість понять «платоспроможність» і «ліквідність».

Рівноважний метод базується на понятті ліквідності і передбачає оцінку фінансового стану підприємства з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності. Реалізація цього методу дає змогу встановити дев'ять типових ситуацій фінансового стану підприємства і розробити відповідні рекомендації загального характеру для досягнення фінансово-господарської рівноваги в разі відхилення підприємства від стану рівноваги чи зони безпеки. Основний недолік полягає у неможливості дослідження позиції підприємства в конкурентному, діловому, кредитному і ринковому середовищі.

Критерієм аналізу фінансового стану підприємства при використанні беззбиткового методу виступає запас фінансової міцності, тобто дохід від реалізації, що підприємство отримає після досягнення порога рентабельності. Метод ґрунтується на проведенні аналізу беззбитковості (базовий аспект діяльності підприємства) і витрат, тому і є сучасним та практичним. Недолік полягає в тому, що він не узгоджується з такими аспектами оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність. Апробація цього методу потребує вдосконалення.

Золоте правило економіки характеризує темпи зміни ділової активності як співвідношення темпів

зростання чистого прибутку, доходу підприємства і його майна. Динамічна оцінка ефективної діяльності підприємства, здійснена на основі золотого правила, є інтегральною оцінкою внутрішньої ефективності підприємства і вважається пріоритетною в порівнянні зі статичною оцінкою на основі аналізу фінансових коефіцієнтів. Недоліками правила є такі: 1) потрібна позитивна динаміка зміни абсолютних обсягів реалізації та валового прибутку за періодами, що порівнюються; 2) використання як показника динаміки відносного показника «темпу росту» може призвести до помилкових висновків.

Метод раціональної оцінки передбачає оцінку фінансового стану підприємства, за якої досліджуються показники платоспроможності, фінансової стабільності, прибутковості і ділової активності підприємства. Метод не потребує додаткового залучення експертів і простий та зрозумілий у використанні. Єдиним недоліком є те, що інформація може бути недостовірною і викривленою.

Методика Н. Ю. Захарової [12] для характеристики фінансового стану підприємства використовує рейтингову, бальну, матричну, інтегральну оцінку та передбачає об'єктивне визначення статичної і потенційної можливості розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств, їх забезпечення фінансовими ресурсами і підвищення якості ухвалення управлінських рішень, що призведе до збільшення фінансових результатів і досягнення тактичних та стратегічних цілей функціонування підприємств різних галузей економіки. Проте варто зазначити, що ця методика не вимагає встановлення нормативних значень показників і дослідження особливостей проведення факторного аналізу відхилень.

Методики В. В. Ковальова [13] і А. Д. Шеремета [14] передбачають оцінку фінансового стану на основі фінансової звітності. Недолік методик полягає у складності визначення фінансових та економічних показ-

ників впливу, за допомогою яких можна коригувати розрахункові коефіцієнти.

Дискримінантні моделі передбачають розроблення і використання інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства (наприклад, коефіцієнти Бівера і Вейбеля, моделі Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Г. В. Савицької та О. О. Терещенка), що дозволить визначити вірогідність настання банкрутства. Ці моделі не вимагають складних обчислень, спеціальних знань, що актуально для підприємств, де, здебільшого, немає спеціалістів із фінансового аналізу. Основним недоліком є те, що ці моделі спрямовані на прогнозування банкрутства великих і середніх підприємств.

Висновки. Більшість методів і методик аналізу фінансового стану засновані на коефіцієнтному аналізі. Відповідно, на нашу думку, фінансовий стан малого підприємства являє собою систему коефіцієнтів, що характеризує його фінансовий результат за певний період. Проте основним недоліком для більшості методів і методик аналізу фінансового стану є не тільки відсутність нормативних значень фінансових показників, низький рівень інформативності фінансової звітності, а й система коефіцієнтних показників, яка не може розглядатись як універсальна для всіх видів підприємства, тому що для них не існує єдиних нормативних критеріїв. Обґрунтування нормативних показників є недостатньо опрацьованим питанням, а тому їхній аналіз є поверхневим і має враховувати вплив великої кількості факторів. Тому виникає потреба розроблення диференційованого підходу до встановлення нормативних значень показників фінансового стану для підприємств різних видів економічної діяльності.

Подальші дослідження важливо спрямувати на розроблення методичних підходів до проведення аналізу фінансового стану підприємств на основі факторного аналізу відхилень основних результуючих показників діяльності підприємства і рекомендацій щодо формування стратегічних орієнтирів розвитку.

Список використаної літератури

1. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. — Вид. 2-ге, без змін. — Київ : КНЕУ, 2009. — 592 с.
2. Сарапіна О. А. Комплексний аналіз фінансового стану як елемент антикризового управління підприємством [Електронний ресурс] / О. А. Сарапіна, Т. А. Пінчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. — 2013. — Вип. 4. — С. 145—150. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_4_26.
3. Азарова А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. — Вінниця : ВНТУ, 2010. — Режим доступу : http://publish.vntu.edu.ua/txt/Azarova_MatemModTaMetOcinuvFinStanuPidpr363.pdf.
4. Титаренко О. С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / О. С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економічні науки. — 2012. — № 3. — С. 177—181. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpusk_2012_3_37.
5. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств : практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. — Суми, 2015. — 285 с.
6. Шамота Г. М. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Г. М. Шамота, Д. О. Малиш // Бізнес інформ. — 2013. — № 3. — Режим доступу : http://business-inform.net/pdf/2013/3_0/271_278.pdf.

7. Майстро Р. Г. Важливість систематичного проведення аналізу фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Р. Г. Майстро, А. А. Позднякова // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Технічний прогрес та ефективність виробництва. — 2013. — № 20. — С. 163—168. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2013_20_27.
8. Громова А. Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів [Електронний ресурс] / А. Є. Громова, К. В. Крамаренко, Т. О. Рудик // Молодий вчений. — 2016. — № 5. — Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/5/12.pdf>.
9. Танцюра М. Ю. Роль фінансового стану в системі аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / М. Ю. Танцюра, Л. Р. Джапарова, С. С. Чебикін // Культура народів Причорномор'я. — 2012. — № 227. — С. 78—80. — Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45772/22-Tantcyura.pdf?sequence=1>.
10. Куля О. Г. Проблеми фінансового аналізу підприємства [Електронний ресурс] / О. Г. Куля // Управління розвитком. — 2014. — № 13. — С. 49—50. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_13_22.
11. Мазур В. А. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів [Електронний ресурс] / В. А. Мазур, О. Ф. Томчук, Ю. Ю. Браніцький // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. — 2017. — № 3. — С. 7—20. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmarnp_2017_3_3.
12. Захарова Н. Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Н. Ю. Захарова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). — 2013. — № 2 (3). — С. 128—133. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2%283%29_17.
13. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управления капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Финансы и статистика, 2006. — 512 с.
14. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Экономика, 2008. — 208 с.

References

1. Bilyk, M. D., Pavlovska, O. V., Prytuliak, N. M., & Nevmerzhytska, N. Yu. (2009). *Finansovyi analiz [Financial analysis]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
2. Sarapina, O. A., & Pinchuk, T. A. (2013). Kompleksnyi analiz finansovoho stanu yak element antykryzovoho upravlinnia pidpriemstvom [Comprehensive analysis of financial condition as an element of crisis management of the enterprise]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky — Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic Sciences*, 4, 145—150. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_4_26 [in Ukrainian].
3. Azarova, A. O. & Ruzakova, O. V. (2010). *Matematychni modeli ta metody otsiniuvannia finansovoho stanu pidpriemstva [Mathematical models and methods for evaluating the enterprise financial condition]*. Vinnytsia: VNTU. Retrieved from http://publish.vntu.edu.ua/txt/Azarova_MatemModTaMetOcinuvFinStanuPidpr363.pdf [in Ukrainian].
4. Tytarenko, O. S. (2012). Sutnisna kharakterystyka finansovoho stanu pidpriemstva [Essential characteristics of the enterprise' financial condition]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Ekonomichni nauky — Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Economic Sciences*, 3, 177—181. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpush_2012_3_37 [in Ukrainian].
5. Hrytsenko, L. L., Deyneka, O. V., & Boyarko, I. M. (2015). *Finansy pidpryyemstv: Praktykum [Companies' finance: Workshop]*. Sumy [in Ukrainian].
6. Shamota, H. M., & Malysheva, D. O. (2013). Doslidzhennia pidkhodiv do kompleksnoi otsinky finansovoho stanu pidpriemstva [Research of approaches to the complex estimation of the enterprise' financial condition]. *Biznes inform — Business inform*, 3, 271—278. Retrieved from http://business-inform.net/pdf/2013/3_0/271_278.pdf [in Ukrainian].
7. Maistro, R. H., & Pozdniakova, A. A. (2013). Vazhlyvist systematichnoho provedennia analizu finansovoho stanu pidpriemstva [The importance of systematic analysis of the enterprise' financial condition]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichno houniversytetu «HPI». Tekhnichniy prohres ta efektyvnist vyrobnytstva — Bulletin of the National Technical University «HPI». Technical progress and production efficiency*, 20, 163—168. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2013_20_27 [in Ukrainian].
8. Hromova, A. Ye., Kramarenko, K. V., & Rudyk, T. O. (2016). Analiz finansovoho stanu pidpriemstva z ohliadu efektyvnoho vykorystannia finansovykh resursiv [Analysis of enterprise financial condition in the context of effective use of financial resources]. *Molodyi vchenyy — Young scientist*, 5, 44—47. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/5/12.pdf> [in Ukrainian].
9. Tantsyura, M. Yu., Dzharparova, L. R., & Chebykin, S. S. (2012). Rol finansovoho stanu v systemi analizu finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstva [The role of financial condition in the system of analysis of enterprise' financial and economic activity]. *Kultura narodov Prychornomor'ia — Culture of the peoples of*

- the Black Sea*, 227, 78—80. Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45772/22-Tantcyura.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
10. Kulya, O. H. (2014). Problemy finansovoho analizu pidpriemstva [Problems of enterprise' financial analysis]. *Upravlinnya rozvytkom — Management development*, 13, 49—50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_13_22 [in Ukrainian].
  11. Mazur, V. A., Tomchuk, O. F., & Branitskyi, Yu. Yu. (2017). Metodyka analizu finansovoho stanu pidpriemstva vidpovidno do vymoh vnutrishnikh i zovnishnikh korystuvachiv [Methods of analysis of the enterprise' financial condition in accordance with the requirements of internal and external users]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannya nauky i praktyky — Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 3, 7—20. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_3_3 [in Ukrainian].
  12. Zakharova, N. Yu. (2013). Metodychni pidkhody shchodo otsinky finansovoho stanu pidpriemstva [Methodical approaches to the evaluation of the enterprise' financial condition]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriyskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky) — Scientific papers of Tavria state agrotechnological university (economic sciences)*, 2 (3), 128—133. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2%283%29__17 [in Ukrainian].
  13. Kovalev, V. V. (2006). *Finansovyy analiz: Upravleniya kapitalom. Vybor investitsij. Analiz otchetnosti* [Financial analysis: Management of capital. The choice of investments. Reporting Analysis]. Moscow: Finansy y statystyka [in Russian].
  14. Sheremet, A. D., & Nehashev, E. V. (2008). *Metodika finansovogo analiza deyatel'nosti kommercheskih organizacij* [Methods of financial analysis of commercial organizations' activity]. Moscow: Ekonomika [in Russian].